

Вечір з нагоди 80-річчя Івана Миколайчука

*Іваночку! Чекає кіноплівка.
Лишай косу в сусіда на тину.
Іди у кадр, екран – твоя домівка.
Два виміри, і третій – в глибині.
(Ліна Костенко)*

Вечір, організований редакцією журналу «Кіно-Театр» та НСКУ, відбувся 3 червня в Будинку кіно. Ведучі: Лариса Брюховецька, Вікторія Котенок, Станіслав Чернілевський. На вечорі презентували книжки серії «Бібліотека журналу "Кіно-Театр"»: Лариса Брюховецька, Вікторія Котенок. «Талант і гра. Українські актори театру і кіно» і «Таємна історія фільмів. Пам'ять документів».

3 червня (збіг) – 93 роки з дня народження Костянтина Степанкова. Миколайчук і Степанков множили славу українського кіно, разом знімалися в багатьох фільмах. Людмила Лемешева, захоплюючись віртуозністю гри Степанкова, його здатністю до напівтонів, писала про його героя у фільмі «Комісари» як про перемогуті утопічної комуністичної ідеї в одній окремо взятій людській душі – чистій і чесній душі комісара Федора Лобачова. «Однак пластичний малюнок ролі, запропонований актором, – продовжує вона, – свідчив ще про щось – окрім слів і понад буквально значення. Ці якісь страдницькі сторожки очі, ця тінь тривоги на обличчі, дитячої безпорадності й незрозумілої провини, ця вроджена шляхетність жесту, яка контрастує з прямолінійністю слів і категоричністю тону...».

Вечір відкривав короткий фрагмент з цього фільму, де в кадрі Миколайчук, Степанков, Борислав Брондуков, Федір Панасенко, а за кадром пісня «Їхав козак за Дунай» у їхньому виконанні. Епізод став камертоном, який задав атмосферу.

Гості вечора – персонажі книжки «Талант і гра»: Ада Роговцева (у фільмі «Вавилон ХХ» озвучувала роль Мальви), Лариса Кадочникова («Тіні забутих предків», «Комісари», «Білий птах»), Раїса Нещадківська («Сон», «Вавилон ХХ»), Леся Самаєва, а також акторка Київського ТЮГу Валерія Чайковська, режисер, продюсер, педагог Василь Вітер, письменниця і сценаристка Ірен Роздобудько та майстер авторської пісні Ігор Жук.

Ті, хто бувають в книгарнях та бібліотеках, очевидно, звернули увагу, що там майже відсутні книжки про кіно. В цьому сенсі Україна відстає від, скажімо, сусідньої Польщі, де є багато дослідників і в Академії наук, і в університетах, які видають книжки про кіно – і своє, і зарубіжне. Тому появу в нас книжки про кіно можна вважати дивом. «Талант і гра» з'явилася завдяки програмі КМДА з підтримки книговидавництва: співробітник департаменту суспільних комунікацій КМДА Олексій Шепетович минулої весни повідомив, що, попри пандемію, ця програма буде реалізована. Літо 2020-го пройшло під сузір'ям українських акторів – і це була справжня насолода писати про них. В результаті – довелося навіть коротити рукопис. Самовіддано працювала і друга авторка, співробітниця журналу «Кіно-Театр» Вікторія Котенок. Книжка вже поповнила бібліотечні фонди Києва.

У книжці 28 портретів. Вона присвячена пам'яті Івана Миколайчука. Наш легендарний актор у розкішному гроні своїх колег і

однодумців. Це: Борислав Брондуков, Костянтин Степанков, Наталя Наум, Василь Симчич, Лесь Сердюк, Богдан Ступка. Завдяки їхньому таланту засяяли і здобули міжнародне визнання шедеври 1960–1970-х років: «Тіні забутих предків», «Камінний хрест», «Анничка», «Комісари», «Білий птах з чорною ознакою», «Захар Беркут», «Пропала грамота», «Вавилон ХХ». Доповнюють перелік Антоніна Лефтії («Камінний хрест», «Захар Беркут»), Федір Стригун («Пропала грамота», «Вавилон ХХ»), Анатолій Хостікоєв («Вавилон ХХ»), які знімалися з Миколайчуком. У відповіді на анкету про вплив Миколайчука на сучасне кіно одна з респонденток назвала Ахтема Сеїтаблаєва – його творчий портрет також є у книжці. Він, як і Миколайчук, поєднує акторство і режисуру. У книжці можна прочитати і про неповторних Леоніда Бикова, Миколу Гринька, Сергія Іванова, які були акторами загальносоюзного масштабу. Не так давно пішли від нас Сергій Романюк і Віталій Савчук. Перший – почав зніматися у 40 років, але навіть у роки занепаду кіно багато знімався в серіалах. Віталій Савчук – учень дружини Леся Курбаса Валентини Чистякової, актор особливий, людина неймовірно талановита і скромна; моновиставу «Заметіль» в супроводі симфонічного оркестру шанувальники його таланту дивилися по кілька разів. П'ять років він працював в Національному театрі ім. І. Франка. Згодом уклалися серед студентів Інституту екранних мистецтв як самовідданий педагог. Його дружина Валерія Чайковська зворушливо розповіла про свого чоловіка. З розповіді режисера, президента кіностудії ВІАТЕЛ, завкафедрою телережисури Інституту екранних мистецтв Василя Вітра присутні дізналися про його документальний фільм 1989 року «Іван Миколайчук. Тризна» і про спільну з Віталієм Савчуком роботу з підготовки студентів.

Героями книжки є також актори-сучасники: Богдан Бенюк, Ірма Вітовська-Ванца, Віктор Жданов, Римма Зюбіна, Віталій Салій, Олеся Самаєва, Олена Хохлаткіна і Роман Ясіновський. Акторка театру і кіно Леся Самаєва подякувала за цікавий вечір, де вона дізналася багато раніше їй невідомого. Людяним і щирим був виступ майстра авторської пісні Ігоря Жука та письменниці і сценаристки Ірен Роздобудько, зокрема, її згадка про інтерв'ю з Марічкою Миколайчук.

Другу книжку – «Таємна історія фільмів» Лариси Брюховецької – презентували Станіслав Чернілевський, Сергій Марченко та Сергій Тримбач. Чернілевський на таких вечорах традиційно присвячує поетичні експромти – цього разу наступально-жартівливі дифірамби він присвятив родині Брюховецьких.

Відбулася і презентація сайту «Іван Миколайчук: доля, фільми, ролі», <http://www.mykolaichuk.info/>, заснованого за меценатської підтримки. Його наповнює редакція «Кіно-Театру». Презентаційне відео підготував адміністратор сайту, режисер Іван Канівець.